

BIBLIA

Ενα νέο λεύκωμα παρουσιάζει μια Θεσσαλονίκη που παραμένει κρυφή και άγνωστη ακόμη και στους κατοίκους της

Του **Σάκη Μαλαβάκη**

Με αφορμή την εκατοστή επέτειο από την ένταξη της Θεσσαλονίκης στον ελληνικό κορμό, ο φιλόλογος και συγγραφέας Λέων Ναρ και ο αρχιτέκτονας και φωτογράφος Γιώργος Γερόλυμπος επιχειρούν μια εναλλακτική ανάγνωση των εκατό τελευταίων χρόνων της ιστορίας της πόλης. Χρησιμοποιώντας ως αφηγηματικό μέσο κυρίως τη φωτογραφία, με το κείμενο να τη συμπληρώνει διακριτικά, οι δύο συντελεστές αυτού του προσεγγισμένου επετειακού λευκώματος μάς ξεναγούν στο παρελθόν της σύγχρονης πόλης διαλέγοντας στιγμιότυπα και γωνίες που φανερώνουν και τη μελλοντική τους προοπτική.

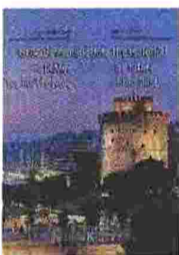
Αρετρία της διαδρομής τους αποτελεί η οδός Λαγκαδά, όπου βρίσκεται το Συμμαχικό Κοιμητήριο Ζέτενλικ, χώρος ανάπαυσης για περισσότερους από 20.000 στρατιώτες που σκοτώθηκαν στο Μακεδονικό Μέτωπο κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Στη συνέχεια και εξαιτίας της μεγάλης πυρκαγιάς της 5ης Αυγούστου του 1917 που κατέκαψε το μεγαλύτερο κατοικημένο τμήμα της πόλης, οι δύο περιηγητές θα βρεθούν στην πλατεία Αριστοτέλους, μοναδική υλοποιημένη πρόταση από τον συνολικό ανασχεδιασμό της Θεσσαλονίκης που είχε εκπονήσει ο γάλλος αρχιτέκτονας Ερνέστος Εμπράρ.

Ακολουθεί το ιστορικό κέντρο όπου συνυπάρχουν κτίρια-μνημεία οθωμανικής προέλευσης όπως το Αλατζά Ιμαρέτ στην Κασσάν-

Τοπίο στην ομίχλη. Η Νέα Παραλία της Θεσσαλονίκης θυμίζει σκηνικό από ταινία του Θόδωρου Αγγελόπουλου, φωτογραφισμένη από τον Γιώργη Γερόλυμπο

Λέων Α. Ναρ - Γιώργος Γερόλυμπος **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1912 - 2012. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ** Εκδ. Καπόν

δρου και το Χαμζά Μπέη Τζαμί (γνωστότερο ως Αλκαζάρ) στη συμβολή Εγνατίας και Βενιζέλου, ακαλαίσθητες πολυκατοικίες της περιόδου της αντιπροχής, εκλεπτυσμένα μέγαρα των αρχών του περασμένου αιώνα, ρωμικά ερείπια, Βυζαντινές εκκλησίες, σκεπαστές αγορές και αστραφτερές βιτρίνες σύγχρονων καταστημάτων.

Η Μικρασιατική Καταστροφή θα φέρει στην πόλη χιλιάδες μετανάστες οι οποίοι θα δημιουργήσουν νέες κοινότητες, δημούς σήμερα του ευρύτερου πολεοδομικού συγκροτήματος, όπως η Μενεμένη και η Σταυρούπολη ενώ η γερμανική εισβολή θα έχει ως αποτέλεσμα την ολοκληρωτική εξόντωση της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης και την απαλοιφή σχεδόν κάθε ίχνους παρουσίας της στην πόλη. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις 40 συναγωγές που υπήρχαν σώθηκε μόνο η Συναγωγή Μο-

ναστηριτών στην οδό Συγγρού ενώ οι 400.000 ταφόπλακες της Εβραϊκού Νεκροταφείου της πόλης χρησιμοποιήθηκαν για την επίστρωση πεζοδρομίων, δημοσίων χώρων ακόμη και κατοικιών.

Αφήνοντας πίσω το αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης πάνω από το οποίο στέκει ακόμη, παραδοσιακή και ήσυχη, η Άνω Πόλη, με τα Βυζαντινά τείχη και τις μοναδικές εκκλησίες, ο αναγνώστης βρίσκεται στην αρχή της Νέας Παραλίας όπου δεσπόζει το απόλυτο σύμβολο της πόλης, ο Λευκός Πύργος, που ήταν πρώην φυλακή.

Ακολουθεί ένα γρήγορο πέρασμα από τη λεωφόρο των Εξοχών, σημερινή οδός Βασιλίσσης Ολγας, όπου μοναδικές επαύλεις που χτίστηκαν στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα αποτελούν ανάμνηση ενός κοσμοπολίτικου παρελθόντος και παράλληλα της ιστορικής, μνημειακής κ.ά. απο-

σπασματικότητας που χαρακτηρίζει τη Θεσσαλονίκη.

Στη συνέχεια ο αναγνώστης προχωρά κατά μήκος του πρόσφατα αναπλασμένου παραλιακού μετώπου και ολοκληρώνει την περιήγησή του φτάνοντας στα δύο κτίρια του Μεγάρου Μουσικής, πιθανά σύμβολα ενός μέλλοντος που θα βρει τη Θεσσαλονίκη διαφορετική, πιο σίγουρη, πιο δυναμική και κυρίως πιο αξιοποιημένη.

Το κείμενο του Ναρ είναι διαφωτιστικό από τη μία και καταγγελτικό από την άλλη. Η Θεσσαλονίκη, εκατό χρόνια μετά την απελευθέρωση, εξακολουθεί να βιώνει μια παρατεταμένη παρακμή, με τους ανθρώπους της να είναι εγκλωβισμένοι «στις μειωμένες προσδοκίες μιας απρόσωπης πόλης», σημειώνει χαρακτηριστικά ο συγγραφέας. Η δυνατότητα για αλλαγή όμως υπάρχει και το όραμα είναι πρώτα συλλογικό και μετά πολιτικό.

«Πρώτη των Μακεδόνων πόλη...»

Σταύρος Λυγερός **ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΕΙΠΤΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ** Εκδ. Πατάκη

Ο κύκλος της κρίσης

Η ελληνική κρίση αφορά περισσότερο το πολιτικό σύστημα και την κοινωνία και λιγότερο την οικονομία, υποστηρίζει στο καινούργιο βιβλίο του ο δημοσιογράφος Σταύρος Λυγερός. Και επιχειρεί μια συνεκτική αφήγησή της. Ο Λυγερός σημειώνει ευθύνες πως η κατάσταση στην οποία έχουμε περιπέσει σηματοδοτεί με δραματικό τρόπο το κλείσιμο του περιόδου κύκλου της Μεταπολίτευσης και παράλληλα την κατάρρευση ενός μοντέλου κοινωνικής συνοχής και ανάπτυξης του οποίου τα χαρακτηριστικά κατέληξαν να είναι η κλεπτοκρατία, η σπατάλη, ο ανορθολογισμός, ο παρασιτισμός, η αυθαιρεσία και η απιστοσύνη. Απαραίτητη συνθήκη για τη λειτουργία αυτού του μοντέλου υπήρξε το «ανομολόγητο κοινωνικό συμβόλαιο» που ίσχυε άτυπα μεταξύ της εκάστοτε ιθύνουσας (πολιτικής, οικονομικής και μιντιακής) τάξης και της «δικαίωμα» της διαπλοκής και της ιδιοποίησης του κοινωνικού και δημόσιου πλούτου από τη μεριά των ιθυνόντων κερδήθηκε σιωπηρά με αντάλλαγμα την ανοχή της διαφθοράς, της φοροδιαφυγής, της αυθαίρετης δόμησης και της ασύστολης υπαρπαγής του δημόσιου χρήματος από τους υπόλοιπους. Εχοντας τη δυνατότητα να δανείζεται για να δανείζει, το κράτος κατάφερε να διατηρήσει για κάποιες δεκαετίες την κοινωνική συνοχή αλλά παράλληλα κατάφερε και να διαβρώσει την κοινωνία. Ανίκανοι πλέον να ανησυχούμε μόνοι μας, κοιτάμε προς την Ευρώπη, η κρίση όμως υπάρχει και εκεί. Ο Λυγερός, ύστερα από μια εκτενή ανάλυση όλων των παραπάνω, κλείνει το βιβλίο του σκιαγραφώντας σενάρια εξέλιξης της κρίσης.

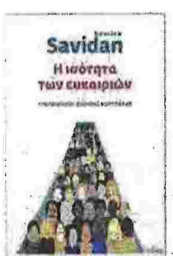
Κόκκινες γραμμές

Σταύρος Ζουμπουλάκης **ΑΝΙΕΡΗ ΣΥΓΚΥΒΕΡΝΗΣΗ. ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ** Εκδ. Πόλις

Πρόκειται για μια διάλεξη του διευθυντή του περιοδικού «Νέα Εστία» Σταύρου Ζουμπουλάκη, που δόθηκε στις 16/11/2011 στο Γαλλικό Ινστιτούτο. Ο Ζουμπουλάκης θεωρεί πως «η κρίση που ζούμε είναι μόνο δευτερευόντως οικονομική και πρωτίστως είναι πολιτική και ηθική/αξιακή» και διακρίνει μια εξωτερική πτυχή της που σχετίζεται με την κρίση του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού και της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας, πλήπτοντας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο την εργασία και τη δημοκρατία. Η εσωτερική πτυχή της, λέει, έχει να κάνει με τις παθολογίες του (πελατειακού, αναξιοκρατικού, σπάταλου και αναποτελεσματικού) ελληνικού κράτους, την ανομία και την απιστοσύνη.

Ισότητας ασάφεια

Patrick Savidan **Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΩΝ** Μτφ. Γιώργος Κοράμπελας Εκδ. Πόλις

Καθηγητής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Πουατιέ και πρόεδρος του Παρατηρητηρίου των Ανισοτήτων, ο Πατρικ Σαβιντάν εντοπίζει το πρόβλημα της γαλλικής κοινωνίας αλλά και των υπόλοιπων δυτικών κοινωνιών στο εξής ερώτημα: «Τι είναι αυτό που μας συνδέει;». Και η απάντησή του είναι αρνητική μεν, αναμενόμενη δε. Σύμφωνα με τον Σαβιντάν, πλέον δεν είναι αυτονόητο ότι ο «κοινός κόσμος μας» δεν είναι τόσο κοινός και πλέον έχει καταστήσει «πρόβλημα». Με δεδομένες την αποδιάρθρωση και την κρίση του κοινωνικού δεσμού, ο γάλλος φιλόσοφος αναζητά μια βιώσιμη αντίληψη της κοινωνικής δικαιοσύνης, της οποίας οι αρχές και οι θεσμοί πρέπει να επαναπροσδιοριστούν.

Σκιάς όντα άνθρωπος

Κώστας Καβανόζης **ΟΛΟ ΤΟ ΦΩΣ ΑΠ' ΤΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ** Εκδ. Πατάκη

«Μια ιστορία για τον άνθρωπο που μάζευε το φως απ' τα φεγγάρια» και άλλες οκτώ ιστορίες ανθρώπων οι οποίοι δυσκολεύονται να ζήσουν, συνθέτουν την τρίτη συλλογή του φιλόλογου στη Μέση Εκπαίδευση, Κώστα Καβανόζης. Πρόκειται για κείμενα σκοτεινά, που γράφτηκαν σε διάστημα μίας δεκαετίας και μέσα στα οποία ο συγγραφέας κινείται μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας, μεταξύ ονείρου και εφιάλτη, αγίζοντας διά μέσου των πρώων του ζητήματα καθολικά ανθρώπινα και παράλληλα εξαιρετικά, όπως η ευθραυστότητα και η φθορά, η απώλεια, ο χρόνος που περνάει και η ανάμνηση αυτού, η μνήμη και η λήθη, οι χαμένες προσδοκίες και στο τέλος, αναπόφευκτα, ο θάνατος.